

ทิศทางการศึกษาวิชาการบัญชี

รองศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ ลิขณวัฒน์

อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การปฏิรูปทางการศึกษาบัญชี

การบัญชีถูกจัดเป็นสาขาขาดแคลนสาขาหนึ่งในแง่ของการศึกษา เนื่องจากการผลิตบัณฑิตทางการบัญชียังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งกำหนดให้ผู้ทำบัญชีของบริษัทจำกัดต้องจบปริญญาตรีทางการบัญชีเป็นอย่างต่ำ สถาบันการศึกษาต่างๆ จึงพยายามเปิดหลักสูตรปริญญาทางการบัญชี แต่ขาดแคลนก็ยังมียู่ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนบัญชีมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนมีคุณภาพ¹ การขาดแคลนนักบัญชีที่มีคุณภาพนี้ได้เกิดเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นในหลายประเทศ เพราะมักจะมีการพูดถึงเรื่องเหล่านี้เสมอในการประชุมสัมมนาทางวิชาการของวิชาชีพบัญชีมีการระบุสาเหตุของขาดแคลนว่า ส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการที่เป็นวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบสูงเกินกว่าที่ควรค่าที่ได้รับ และยังมีมาตรฐานการบัญชีใหม่ๆ ออกมาอยู่เรื่อยๆ เนื่องจากมีการพัฒนาธุรกรรมใหม่ๆ ตลอดเวลา ทำให้กับบัญชีต้องเสียเวลาในการติดตามมาตรฐานการบัญชีใหม่ๆ และหลายครั้งไม่สามารถทำ

ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานและธุรกรรมใหม่ๆ ได้ภายในเวลาที่จำกัด ทำให้เป็นปัญหาทั้งผู้สอน ผู้เรียน และผู้ประกอบการวิชาชีพ

ตัวอย่างเช่น เวียดนามซึ่งนำเสนอในการประชุมประจำปีของสถาบันการศึกษาบัญชี ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2543 ระบุว่า นักศึกษาจบการบัญชีลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปีที่ทำการศึกษา คือ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2533-2543 เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการศึกษาวิชาบัญชี ทำให้นักเรียนเก่งๆ ไม่สนใจที่จะเข้าศึกษาในสาขาวิชาบัญชีเมื่อเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา เป็นเหตุให้คุณภาพของนักศึกษาระดับบัญชีลดลง จึงมีการเสนอแนะให้ปฏิรูปการศึกษาบัญชีในหลายๆ ด้าน เพื่อดึงดูดให้คนเก่งสนใจเรียนบัญชี

วิกฤติเศรษฐกิจในเอเชียเมื่อปี พ.ศ. 2540 และความล้มเหลวของบริษัทใหญ่ๆ ในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นๆ อีกหลายแห่งซึ่งติดตามมาในระยะเวลาที่ไม่ห่างกันมากนัก ทำให้การศึกษาระดับบัญชีถูกเพ่งเล็งเป็นพิเศษ เพราะเป็นแหล่งผลิตบัณฑิตที่จะออกไปประกอบวิชาชีพบัญชี ในปี พ.ศ. 2546 คณะกรรมการการศึกษาของสมาพันธ์นักบัญชี

¹ การรับรองคุณภาพของสถาบันการศึกษาที่สอนบัญชี ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีมาตรการหนึ่งที่เกิดจากการคัดสรรของนักศึกษาต่ออาจารย์บัญชี และเน้นคุณภาพอาจารย์บัญชีด้วยสัดส่วนของอาจารย์ที่จบปริญญาเอกทางการบัญชี ในขณะที่ประเทศในกลุ่ม Common Wealth ให้ความสำคัญกับสัดส่วนของบัญชีบัณฑิตที่สามารถสอบเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

ระหว่างประเทศ (IFAC Education Committee) ได้ออกมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับการเรียนการสอนบัณฑิต เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติ โดยได้ระบุเนื้อหาที่ควรมีในหลักสูตร ทักษะที่บัณฑิตบัณฑิตจะต้องมีประสบการณ์ การวัดความรู้ความสามารถ จริยธรรม และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวมีส่วนดีในแง่ที่จะช่วยทำให้มีการพัฒนาขีดความสามารถและคุณภาพของวิชาชีพบัณฑิต แต่ขณะเดียวกันก็เป็นภาระอย่างมากแก่สถาบันการศึกษาที่จะต้องปรับตัวและปรับปรุงหลักสูตรแก่ผู้เรียนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะกรณีที่ไม่สามารถหาแหล่งศึกษาที่เหมาะสมได้

ในปี พ.ศ. 2547 ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติวิชาชีพบัณฑิตออกม า เน้นคุณภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัณฑิต เพื่อให้วิชาชีพบัณฑิตมีความแข็งแกร่ง สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ และมีคณะกรรมการจรรยาบรรณควบคุมให้การประกอบวิชาชีพมีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ และยังมีการให้การรับรองปริญญาหรือประกาศนียบัตรในวิชาการบัณฑิตของสถาบันการศึกษา รวมทั้งรับรองหลักสูตรการฝึกอบรม และการศึกษาต่อเนื่องอีกด้วย

สถาบันศึกษากับการผลิตบัณฑิตทางการบัญชี

การประกันคุณภาพทางการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในปี พ.ศ. 2539 โดยทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นคณะกรรมการการอุดมศึกษา) มีการระบุปัจจัยที่จะนำไปสู่ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอันได้แก่ ผู้เรียน หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน อาจารย์และสื่อประกอบการสอน และตัวผู้สอน ทำให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องให้ความสนใจกับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว สำหรับการศึกษาทางด้านบัญชี ได้มีการตกลงกันในที่ประชุมคณบดีคณะบริหารธุรกิจสถาบันการศึกษาของรัฐ ในปี พ.ศ. 2543 ร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรมาตรฐานทางการบัญชีขึ้น ตาม แนวของ The United Nations Commission

on Trade and Development (UNCTAD) และได้มีการปรับปรุงใช้ในสถาบันการศึกษาหลายแห่ง

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับที่มีการปรับปรุงหลักสูตร ได้มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการ ศึกษาต่างๆ มาเข้า เนื่องจากต่างเห็นความจำเป็นในการพัฒนาการศึกษาบัณฑิตสู่ระดับสากล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ริเริ่มโครงการปริญญาโทสำหรับอาจารย์ผู้สอนบัญชีขึ้น เพื่อช่วยผลิตอาจารย์บัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยได้หลักสูตรให้อาจารย์บัณฑิตจากสถาบันต่างๆ สามารถใช้เวลาในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์มาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และในระดับปริญญาเอกนั้น สามสถาบันการศึกษาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ร่วมมือกันจัดหลักสูตรปริญญาเอกร่วม (Joint DBA หรือเรียกสั้นๆ ว่า JDBA) ซึ่งมีสาขาวิชาบัญชีรวมอยู่ด้วย ซึ่งมีการดำเนินการมานานพอสมควร (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535) โดยสามารถผลิตคุณวุฒิทางการบัญชีเพื่อเสริมกำลังให้สถาบันการศึกษาได้จำนวนหนึ่ง แต่ก็ยังไม่พอกับความต้องการ เพราะทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่อย่างจำกัด ในแง่ของอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีเวลาที่จะทุ่มเทให้ในฐานะผู้สอน และในแง่ของผู้เรียนซึ่งก็เป็นอาจารย์ด้วยเช่นกัน แต่มักจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับภาษา (เนื่องจากการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จำต้องอ่านตำรา และบทความ เป็นภาษาต่างประเทศค่อนข้างมาก) และเวลาที่จะใช้ในการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาในภูมิภาคซึ่งขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน ทำให้อาจารย์ที่มีอยู่ต้องรับภาระงานสอนค่อนข้างมาก และการเดินทางมาศึกษาในกรุงเทพฯ มีภาระต้นทุนทั้งค่าเดินทาง และค่าที่พัก ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้เดินทางด้วย ถือเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

แนวโน้มการศึกษาระดับบัณฑิตในประเทศไทย

ในประเทศไทย วิชาบัณฑิตเป็นหนึ่งในสาขาวิชาที่มีผู้สนใจเข้าศึกษาจำนวนค่อนข้างสูงในแต่ละปี ทำให้สถาบัน

การศึกษาหลายแห่งให้ความสนใจเปิดสอนวิชาการบัญชีเพิ่มขึ้น แต่การขาดแคลนอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณภาพก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่ ประกอบกับความต้องการบัณฑิตทางการบัญชีสมัยใหม่ที่กำหนดให้บัณฑิตบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถรอบด้าน และมีทักษะทั้งทางการปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย การสื่อสาร และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้การเรียนการสอนบัญชีมีความยุ่งยากมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับกระบวนการศึกษาให้สามารถพัฒนาบุคลากรบัญชีที่มีคุณภาพได้ตามความต้องการของตลาด รวมทั้งให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

การปรับกระบวนการยุทธการเรียนการสอนบัญชี: กรณีศึกษาจากธรรมชาติศาสตร์

หลักสูตร

ในระดับปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีทางการบัญชีมาอย่างต่อเนื่อง และล่าสุด ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2547 โดยยึดแม่แบบจากหลักสูตรมาตรฐานตามแนว UNCTAD ที่ระบุไว้ในตอนต้น และปรับปรุงให้ทันสมัยยิ่งขึ้นด้วยการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี โดยได้รวมวิชาระบบสารสนเทศทางการบัญชี และวิชาการรายงานและการวิเคราะห์งบการเงินเป็นวิชาบังคับให้นักศึกษาทุกคนต้องเรียน ขณะเดียวกันก็มีการปรับเนื้อหาวิชาให้มีความกระชับ และมีความคล่องตัวสำหรับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ทั้งนี้ ในการปรับปรุงหลักสูตร ได้มีการนำผลการวิจัยจากแบบสอบถามนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ซึ่งกระทำเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี มาพิจารณาด้วย

ในระดับปริญญาโท มีการปรับปรุงหลักสูตรครั้งใหญ่ และเริ่มใช้เมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยได้รวมโครงการระดับปริญญาโททางการบัญชีทุกโครงการเข้าไว้ด้วยกัน และปรับหลักสูตรให้ครอบคลุมการประกอบวิชาชีพบัญชีใน

หลายด้าน ซึ่งจุดเด่นของโครงการปริญญาโททางการบัญชี ปัจจุบันคือการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นระบบสองภาษา (ไทย-อังกฤษ) เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร การเปิดหลักสูตรปรับปรุงใน 3 แขนง คือ (1) การบัญชีการเงินและการตรวจสอบ (2) การบัญชีบริหารและการควบคุม และ (3) การสอนและการวิจัย นอกจากนี้จะเป็นการจัดหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการบุคลากรที่จะไปประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านต่างๆ ที่มีมากขึ้น ตามที่ระบุไว้ใน ๑๔ ระบุบัญชีวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 แล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีได้จบการศึกษาบัญชีสามารถเข้ามาศึกษาปริญญาโททางการบัญชีได้ (ในแขนงที่ 2 ซึ่งเน้นการใช้ข้อมูลบัญชีในการบริหารจัดการ) และแขนงที่ 3 ซึ่งเน้นการสอนและการวิจัยนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมอาจารย์ผู้สอนบัญชี ผู้ให้การฝึกอบรม หรือนักวิจัย ได้เตรียมความพร้อมในการที่จะนำวิจัยของตนเองเพื่อพัฒนาความรู้ ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และสามารถถ่ายทอดความรู้นั้นให้ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรปริญญาเอกร่วมทางการบัญชี มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยมุ่งเน้นให้ดุษฎีบัณฑิตสามารถออกไปประกอบวิชาชีพได้อย่างสมศักดิ์ศรีในระดับสากล เปิดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหลักสูตร มีการระดมสมองจากอาจารย์ระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยในเครือข่าย ในหลายสาขาวิชา เพื่อให้หลักสูตรปริญญาเอกมีความสมบูรณ์ในการผลิตดุษฎีบัณฑิตที่มีความพร้อมในทุกด้าน ผู้ที่จะเข้าศึกษาในโครงการนี้มักจะเป็นอาจารย์ผู้สอนหรือผู้ที่ประกอบอาชีพอาจารย์ เป็นผู้มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี เพราะจะต้องสอบ TOEFL และ GMAT ให้ผ่านคะแนนขั้นต่ำเสียก่อน และจะต้องเป็นผู้สามารถสละเวลามาทำการศึกษาได้เต็มเวลา เนื่องจากเปิดการเรียนการสอนในเวลาปกติตามเวลาราชการ จึงต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาเจ้าสังกัดในการอนุญาตให้บุคลากรของตนมาศึกษาหาความรู้เพื่อจะนำไปพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป ซึ่งเมื่อมองในภาพรวมแล้ว

การจัดหลักสูตรปริญญาเอกร่วมนี้ มีประโยชน์อย่างยิ่งในแง่ของการใช้ทรัพยากร และความรู้ความสามารถที่หลากหลาย และยังเป็นการประหยัดเงินของประเทศชาติในการพัฒนาบุคลากร

เทคโนโลยีและวิธีการเรียนการสอน

มีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนการสอน โดยทุกห้องเรียนมีคอมพิวเตอร์และเครื่องฉายขึ้นจอ (overhead projector) ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไว้ตลอดเวลา เพื่อให้อาจารย์และนักศึกษาสามารถค้นหาหรือเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ในห้องเรียน ทำให้นักศึกษาได้เห็นพัฒนาการและความจำเป็นที่จะต้องติดตามข่าวสารข้อมูลให้ทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากอาจารย์สามารถเช็คข้อมูลให้อ้างอิง โดยเฉพาะจาก website ที่นักศึกษานำมาใช้ในการจัดทำรายงานได้ทันที วิธีการสอนส่วนใหญ่จะเน้นให้นักศึกษามีส่วนมากขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะทั้งในแง่ของการค้นคว้า การนำเสนอ และการทำงานเป็นทีม ในบางวิชาที่เป็นหลักสูตรภาษาไทย ถ้านักศึกษามีความพร้อม ก็จะมีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนด้วยเป็นครั้งคราว หรือเป็นระยะๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นอกจากนี้ ทางคณะมีการเน้นการใช้กรณีศึกษาในการสอนค่อนข้างมาก ทำให้นักศึกษาที่รับรู้สภาพความเป็นจริงที่สามารถนำวิชาความรู้ไปปรับใช้ได้ เป็นการเพิ่มพูนทักษะให้นักศึกษาในแง่ของการวิเคราะห์ ประยุกต์ และสรุปผล

การวัดผล

ในขณะที่หลักสูตรมุ่งเน้นไปที่การศึกษาวិชาการ และเทคโนโลยีและวิธีการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะ อีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าสองปัจจัยแรกคือการวัดผล ซึ่งนอกจากจะเป็นการวัดความรู้เพื่อประเมินความเข้าใจและความสามารถของนักศึกษาในเรื่องต่างๆ แล้ว การวัดผลยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ นักศึกษาได้ ถ้าเกณฑ์การวัดผลนั้นสอดคล้องกับผลเป็นที่ยอมรับแก่นักศึกษา และ

เกณฑ์การวัดผลนั้นสอดคล้องกับผลงาน จะช่วยสร้างทัศนคติในการทำงานที่โปร่งใสและเป็นธรรม การวัดผลที่ลงรายละเอียดและการแจ้งผลเป็นระยะๆ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมจะเป็นเครื่องมือช่วยให้นักศึกษาทราบผลการปฏิบัติงานของตนและนำไปสู่การแก้ไขได้ทันเวลาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ดี และนักศึกษาจะมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาไปเรื่อย ๆ การวัดผลดังกล่าวไม่จำเป็นต้องเป็นคะแนนเสมอไป การกล่าวชมเมื่อทำสิ่งที่ดี และการกล่าวเตือนพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางแก้ไข ก็ถือเป็นการวัดผลและรายงานผลให้นักศึกษาทราบเช่นกัน

กิจกรรมนอกหลักสูตร

นักศึกษาปริญญาตรีบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่ มักไปฝึกงานในช่วงปิดภาคฤดูร้อนของการเป็นนักศึกษาปีที่ 3 ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีที่ได้เรียนรู้สภาพการทำงาน นำไปประมวลตัดสินใจได้ดีขึ้นเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำเมื่อสำเร็จการศึกษา และคณะพาณิชย์ฯ ยังมีโครงการเสริมสร้างบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรมในทุกสาขา ด้วยการจัดโครงการต่างๆ ให้นักศึกษาแต่ละชั้นปี โดยภาควิชาการบัญชียุคนี้ได้มีส่วนร่วมจัดโครงการสำหรับนักศึกษาบัญชีปีที่ 2 เพื่อสร้างความรู้จักสหสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์และศิษย์เก่า ตลอดจนเตรียมทักษะและความพร้อมในการเป็นนักศึกษาวิชาเอกบัญชี และสำหรับนักศึกษาบัญชีปีที่ 4 มีการจัดโครงการเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่โลกการทำงานจริง โดยจะเน้นการปฏิบัติตนที่เหมาะสมเมื่อออกไปทำงาน หลักการทำงานเพื่อสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตลอดจนการวางแผนในอนาคต นอกจากนี้ มีการจัดบัญชีวิชาการเป็นประจำทุกปี โดยโครงการต่างๆ นั้นนักศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งชมรมบัญชีมีส่วนสำคัญในการดำเนินการ ทำให้นักศึกษามีโอกาสได้แสดงออก ฝึกฝนทักษะในการเป็นผู้นำ และเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม กิจกรรมอื่นๆ ซึ่งมีในการศึกษาทุกระดับ (ทั้งปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก) ได้แก่ การแข่งขันทางวิชาการทั้งในระดับ

ชาติและระดับนานาชาติ การเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ซึ่งคณะพาณิชย์ฯ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ มีความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัย ขึ้นในต่างประเทศถึง 30 สถาบัน และเป็นสมาชิกของ PIM (Partnership in International Management) ซึ่งเป็นความร่วมมือระดับพหุภาคีระหว่างสถาบันชั้นนำ ทางด้านธุรกิจกว่า 52 แห่งทั่วโลก อาทิ University of Chicago, Cornell University นอกจากนี้ นักศึกษา ในทุกระดับก็มีโอกาสเข้าฟังหรือมีส่วนร่วมในการประชุม หรือสัมมนาวิชาการที่คณะฯ จัดขึ้นทุกปี โดยคณาจารย์ที่มี ส่วนช่วยทำงานให้กับองค์กรหรือสมาคมที่เกี่ยวกับวิชาชีพ มาร่วมเป็นวิทยากรด้วย ทำให้นักศึกษาสามารถติดตาม ความเคลื่อนไหวในแวดวงวิชาชีพตลอดจนสิ่งแวดล้อมได้ เป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นการสร้างทักษะและทัศนคติในการ เรียนรู้ตลอดชีวิตให้นักศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย

จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

ในวันปฐมนิเทศน์ นักศึกษาจะได้รับทราบถึงคุณค่า ของวิชาชีพและจริยธรรมที่นักบัญชีต้องรักษาไว้ทั้งใน การปฏิบัติงาน และในการดำเนินชีวิต และในการศึกษาวิชา ต่างๆ ได้มีการสอดแทรกเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้นักศึกษาได้ซึมซับถึงรากฐานของความเข้มแข็งทาง วิชาชีพ และในหลักสูตรปริญญาโท ได้มีการบรรจุวิชา การ กากับดูแลที่ดีและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ เป็นวิชา บังคับสำหรับนักศึกษาในทุกแขนง

การปรับกระบวนการเรียนการสอนบัญชี:

ปัญหาในทางปฏิบัติและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข้ปัญหา

ดังได้กล่าวแล้วว่า การปรับวิธีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้าง มาก ในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัว ทั้งของผู้สอน ผู้เรียน และผู้ประกอบการวิชาชีพ ซึ่งถือเป็น ปัญหาลำดับที่หนึ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนคือการเผยแพร่ และถ่ายทอดข้อมูลที่ต้องการ รวดเร็ว ที่ผู้ต้องการข้อมูล สามารถเข้าถึงได้โดยง่ายด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ผู้สอน บัญชีทั้งหลายจำเป็นต้องติดตามความก้าวหน้าทางวิชาชีพและ

เทคโนโลยีอย่างใกล้ชิด และต้องกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความ ตื่นตัวในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ในแง่ของผู้เรียน ควรจะขึ้น ตระหนักถึงความสามารถในการแข่งขัน ต้องปรับบุคลิก ตนเองทั้งเรื่องของความรู้ ความสามารถ และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพ เช่นเดียวกับผู้ที่ประกอบ วิชาชีพอยู่แล้ว จำต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ และ วินิจฉัยปัญหา เพื่อสามารถนำหลักการบัญชีที่ถูกต้อง เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ให้ทันกับสถานการณ์

ปัญหาลำดับต่อมา ได้แก่ การปรับกลยุทธ์การเรียน การสอนของสถาบันการศึกษา ซึ่งมักจะพบกับอุปสรรค นานาประการ เช่น การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงจากผู้สอน ที่คุ้นเคยกับวิธีการสอนแบบเดิมๆ ด้วยเนื้อหาที่เคยใช้ มาก่อน การขาดความขยันหมั่นเพียรของนักศึกษาที่ไม่ ต้องการทบทวนหนัก แต่ต้องการเรียนง่ายและได้คะแนนดี เข้ามาศึกษาเล่าเรียนเพียงเพื่อต้องการใบปริญญา และ ผู้ประกอบวิชาชีพเองบางคนก็ขาดความกระตือรือร้นในการ ศึกษา ความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องหลังจากจบการศึกษา เมื่อไปสอบเพื่อให้ได้ใบรับรองนำไปประกอบวิชาชีพ ก็ไม่มี การเตรียมตัว และรู้ไม่จริง ทำให้เปอร์เซ็นต์ของผู้สอบ ผ่านการทดสอบเป็นผู้สอบบัญชีอยู่ในระดับต่ำ โยงใยไป ถึงการเรียนการสอนที่ได้รับก่อนออกไปประกอบวิชาชีพ การแก้ไข้ปัญหาในประเด็นนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลาย ปัจจัย ทั้งเรื่องของหลักสูตร เทคโนโลยีและวิธีการเรียน การสอน การวัดผล กิจกรรมเสริม รวมถึงจริยธรรม ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายจำต้อง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และปรับตนให้พร้อมรับสภาพ ความจริง โดยจะต้องปรับตั้งแต่แนวคิด จิตพิสัย และ ความใส่ใจขวนขวายในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อีกปัญหาหนึ่งคือ การจัดสรรเวลา เพื่อให้ความสำคัญ กับการศึกษาต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนา ตัวเองให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะอ้างว่าไม่มีเวลา เนื่องจากให้ความสำคัญกับสิ่งอื่นมากกว่า อาจารย์ใน สถาบันการศึกษาควรจะมีโอกาสได้ทบทวนเพื่อได้รับความรู้ใหม่ๆ และควรให้ความสำคัญของการถ่ายทอด หรือ

กระตุ้นให้เกิดความรู้แก่นักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดสรรเวลาเพื่อการศึกษาค้นคว้าและเวลาสำหรับการสอนหรือให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม ในส่วนของ ผู้เรียนจำเป็นต้องจัดสรรเวลาสำหรับการเรียนในห้องเรียน การเรียนนอกห้องเรียน และกิจกรรมเสริม เพื่อให้เกิด ความสมดุลในการเสริมสร้างความรู้ความสามารถและ ทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพต่อไป สำหรับ ผู้ประกอบวิชาชีพ ควรจัดสรรเวลาเพื่อติดตามความรู้ใหม่ๆ และการพัฒนาเทคนิคในการทำงานให้มีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการ ของตลาด

ลำดับสุดท้ายที่เป็นปัญหาใหญ่ที่เรื้อรังมานาน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ และสิ่งจูงใจที่เหมาะสม อาจารย์ ในสถาบันการศึกษาคงจะไม่สามารถติดตามความรู้ความ ก้าวหน้าทั้งทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีได้ ถ้าการ ติดตามนั้นมีต้นทุนสูงแต่ไม่มีงบประมาณสนับสนุน และ จำต้องทำการสอนอย่างหนัก จนไม่สามารถจัดสรรเวลาไป ทำอย่างอื่นได้ เช่นเดียวกับนักศึกษา คงจะไม่สามารถ จัดสรรเวลาได้อย่างเหมาะสมถ้าจำต้องใช้เวลาบางส่วน ไปทำงานเพื่อหารายได้ (สำหรับผู้ที่ไม่มีความพร้อมทาง เศรษฐกิจ) และอาจจะไม่ยอมจัดสรรเวลาให้ (แม้จะใช้เวลา) ถ้าไม่มีสิ่งจูงใจหรือข้อกำหนดให้ทำเช่นนั้น อันได้แก่ การ จัดสรรคะแนน หรือการสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ (เช่น การให้เข้าร่วมแข่งขันทางวิชาการ การมีรางวัลได้ไป ศึกษาต่างประเทศในฐานะนักเรียนแลกเปลี่ยน ฯลฯ) ในส่วน ของผู้ประกอบวิชาชีพ คงจะต้องให้องค์กรมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมมากขึ้น และคำนึงถึงประโยชน์ของสังคม ส่วนรวมที่ยั่งยืนบ้างในขณะที่ยังได้รับประโยชน์เชิง เศรษฐกิจที่พอสมควรในธุรกิจนั้นงานได้อย่างต่อเนื่อง ควรให้ออกสภากงกันที่จะจัดสรรเวลาและ สนับสนุนให้พนักงานได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมใน รูปแบบต่างๆ

บทสรุป

การศึกษานี้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพราะวิชาชีพบัญชีมีมาตรฐานการบัญชีสากลที่ผู้ประกอบ วิชาชีพจำเป็นต้องปฏิบัติตาม ผู้ได้รับผลกระทบทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้ประกอบวิชาชีพ รวมถึงผู้บริหารของสถาบันหรือองค์กร ที่เกี่ยวข้อง จำต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดย ในแง่ของสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทมากขึ้น ทั้งใน การผลิตบัณฑิตบัญชีที่มีคุณภาพ และควรให้การศึกษ อย่างต่อเนื่องแก่ผู้ประกอบวิชาชีพในส่วนของผู้องค์กรต่างๆ จำต้องคำนึงถึงการจัดสรรงบประมาณและการสร้างแรง จูงใจที่เหมาะสม และสิ่งที่จะต้องได้คือการมีจริยธรรมของ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ อัน จะนำไปสู่การมีคุณภาพในระดับสากล เป็นที่ยอมรับและ สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก รวมทั้งเป็นที่มาของการให้ ความเชื่อมั่นแก่นักลงทุน ซึ่งจะทำให้เกิดการกระตุ้นทาง เศรษฐกิจต่อไปอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- พ.ร.ราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547
รายงานประจำปี พ.ศ. 2546 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เอกสารคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์
Albrecth, Steve (2000). การนำเสนอรายงานวิจัย ในการ ประชุมประจำปีของ The American Accounting Association.
IFAC Education Committee. International Education Standards. 2004.
UNCTAD Model Curriculum 2003.